

Pradžia>Jūsų teisės>Nusikaltimų aukos>Nukentėjusiųjų teisės pagal šalį

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([nl](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

prancūzų

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Swipe to change

Nukentėjusiųjų teisės pagal šalį**Belgija**

Jei patyrėte žalą, pavyzdžiui, dėl įvykio, kuris pagal vidaus teisę laikomas nusikaltimu, esate sužalotas arba sugadintas ar pavogtas jūsų turtas, būsite laikomas nukentėjusiuoju. Jūs, kaip nukentėjusysis, turite tam tikras teises ikiteisminio tyrimo laikotarpiu, vykstant teismo procesui ir jam pasibaigus. Belgijoje baudžiamasis procesas skirstomas į ikiteisminio tyrimo ir teismo nagrinėjimo etapus. Dažniausiai ikiteisminiam tyrimui vadovauja prokuroras, o kai kuriais sudėtingesniais atvejais – ikiteisminio tyrimo teisėjas. Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu surenkami įrodymai, pagal kuriuos nustatoma, ar nusikaltimas padarytas ir kas jį padarė.

Pasibaigus ikiteisminiam tyrimui, byla nutraukiama arba perduodama nagrinėti teisme. Nagrinėdamas bylą teismas ištirs surinktus įrodymus ir nuspręs, ar kaltinamasis kaltas, ar ne. Jei kaltinamasis pripažįstamas kaltu, jam gali būti skiriama bausmė. Tačiau teismas taip pat gali nustatyti, kad asmuo nėra kaltas, ir jį išteisinti.

Kaip nukentėjusysis, visais baudžiamosios bylos nagrinėjimo etapais galite naudotis įvairiomis teisėmis. Jei norite aktyviau dalyvauti teisminiame bylos nagrinėjime, galite prašyti jus užregistruoti kaip **nukentėjusiąją šalį** arba nagrinėjamoje baudžiamojoje byloje galite pareikšti ieškinį kaip **civilinis ieškovas**. Tam tikromis aplinkybėmis baudžiamąją bylą galite iškelti pats, nusikaltimą padariusiam asmeniui tiesiogiai įteikdamas šaukimą į teismą arba ikiteisminio tyrimo teisėjui pateikdamas skundą, ir kartu prašyti jums suteikti civilinio ieškovo statusą. Kaip civilinis ieškovas galite prašyti, kad nusikaltimą padaręs asmuo atlygintų žalą. Jei tenkinamos tam tikros sąlygos (pvz., nukentėjote nuo tyčinio smurtinio nusikaltimo, tačiau žala negali būti pakankamai atlyginta nusikaltimą padariusio asmens arba draudėjo), kompensaciją galite gauti iš valstybės.

Toliau pateiktose duomenų suvestinėse susipažinsite su įvairiais baudžiamosios bylos etapais, be to, jose bus pateikta apibendrinta informacija apie jūsų teises **nusikaltimo ikiteisminio tyrimo laikotarpiu, vykstant teismo procesui ir pasibaigus teismo procesui**. Jose taip pat rasite papildomos informacijos apie paramą ir **pagalbą, kurią galite gauti**.

Paskutinis naujinimas: 27/02/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([nl](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

1. MANO TEISĖS NUSIKALTIMO TYRIMO METU**Kaip ir kur galiu pranešti apie nusikaltimą?****Kaip galiu sužinoti, ką institucijos darys pranešus apie nusikaltimą?****Kaip galiu dalyvauti nusikaltimo tyrime?****Kokios yra mano, kaip liudytojo, teisės?****Esu nepilnametis. Ar turiu papildomų teisių?****Kokios informacijos galiu gauti iš policijos arba pagalbos ir paramos nukentėjusiesiems organizacijų vykstant nusikaltimo tyrimui?****Ar galiu gauti teisinę pagalbą?****Kaip gali būti skirta apsauga, jei man kyla pavojus?****Kokios paslaugos ir pagalba man gali būti suteiktos vykstant nusikaltimo tyrimui?****Ar yra galimybių nusikaltimą padariusiam asmeniui ir man taikiai susitarti arba taikyti tarpininkavimą?****Kaip mano byla bus tęsiama pasibaigus ikiteisminiam tyrimui?****Ar galiu skųstis, jei mano byla bus nutraukta neperdavus jos nagrinėti teismui?****Esu užsienietis. Kaip ginamos mano teisės ir interesai?****Papildoma informacija****Kaip ir kur galiu pranešti apie nusikaltimą?**

Apie nusikaltimą galite pranešti vietos policijai, pageidautina – vietos, kurioje įvyko nusikaltimas. Skubiu atveju su policija visada galite susisiekti numeriu 112. Neskubiais atvejais galite nuvykti į artimiausią policijos nuovadą. Policijos nuovadų adresai pateikiami vietos policijos pajėgų interneto svetainėje [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis.

Jei esate Belgijos pilietis arba gyvenate Belgijoje (pvz., jums buvo suteiktas leidimas nuolat gyventi Belgijoje), apie nesunkius nusikaltimus (pvz., vandalizmą, vagystes iš parduotuvių ir dviračio vagystę) galite pranešti internetu [olandų](#), [prancūzų](#) arba [vokiečių](#) kalbomis. Be to, kiekvienas asmuo, įskaitant turistus, apie su internetu susijusius nusikaltimus taip pat gali pranešti specialioje svetainėje, kuri prieinama [olandų](#), [prancūzų](#), [vokiečių](#) ir [anglų](#) kalbomis.

Už kai kuriuos nusikaltimus (pvz., persekiojimą, garbės ir orumo įžeidimą ir šmeižtą) baudžiamojon atsakomybėn gali būti traukiama tik nukentėjusiajam padavus skundą.

Apie nusikaltimą nebūtina pranešti iš karto, tačiau savo paties interesais turėtumėte apie tai pranešti kuo greičiau, kad policija turėtų informaciją apie nusikaltimo faktus ir aplinkybes ir bet kokią jūsų patirtą žalą. Taip pat turėtumėte atsižvelgti į tai, kad po tam tikro laiko institucijos nebegalės pradėti baudžiamojo persekiojimo. Šis laikotarpis, arba senaties terminas, yra nustatytas įstatymais ir jo trukmė skiriasi priklausomai nuo nusikaltimo rūšies ir gali būti nuo šešių mėnesių iki penkiolikos metų.

Policija jus apklaus ir surašys oficialų protokolą. Apklauso metu turite įvairias teises, kurios toliau taikomos, jei vėliau pateikiate kitus parodymus. Nepaisant to, ar esate apklausiamas kaip nukentėjęs, ar kaip liudytojas, policijos pareigūnas prieš apklausą turi jums išaiškinti, jog:

galite reikalauti, kad visi klausimai ir atsakymai būtų įrašomi jūsų paties žodžiais;

galite reikalauti atlikti tam tikrą tyrimo veiksmą arba apklausti tam tikrą asmenį;

jūsų parodymai gali būti naudojami kaip įrodymai teisme;

galite nemokamai gauti savo apklausos protokolo kopiją. Kopijos turite paprašyti pasibaigus apklausai. Dažniausiai kopija jums bus pateikta nedelsiant.

Jei nemokate proceso kalbos ir policijos pareigūnas negali pareiškimo užrašyti jūsų kalba arba nepaprašo jo užrašyti jūsų kalba, policija jums suteiks profesionalų vertėją.

Jūsų pareiškimas bus įtrauktas į oficialų protokolą, kuriame gali būti nurodyta ši informacija:

jūsų vardas, pavardė, adresas, telefono numeris ir bet koks el. pašto adresas;

nusikaltimo aplinkybės: su nusikaltimu susiję asmenys, kur, kada ir kas atsitiko, kokias pasekmes patyrėte;

bet kokių liudytojų kontaktiniai duomenys;

dalyvavusių asmenų aprašymas, įskaitant ūgį, kūno sudėjimą ir aprangą. Taip pat labai naudinga informacija apie tikėtiną amžių, plaukų spalvą ir stilių, akcentą ir tokius ypatingus požymius kaip karpos, randai, tatuiruotės arba apgamai;

bet kokie jūsų patirti sužalojimai (gydytojo išduotą pažymą ir nedarbingumo pažymą policijai galite pateikti jau po pirminio pranešimo apie nusikaltimą); taip pat galite prašyti, kad jūsų gydytojas išduotų nedarbingumo pažymą;

visa kita jūsų patirta (fizinė) žala (naudinga padaryti patirtos žalos nuotraukas).

Savo pareiškime taip pat galite nurodyti, ar jums reikia kokios nors praktinės, socialinės, psichologinės arba teisinės pagalbos.

Galite pasidaryti visų policijai perduodamų dokumentų kopijas, nes jų gali prireikti vėliau, pvz., kreipiantis į savo draudimo bendrovę.

Jei nukentėjote nuo lytinio smurto, jūsų apklausa, kai įmanoma, gali būti vykdoma specialiaame kabinete, kuriame užtikrinamas būtinas privatumas.

Dažniausiai policija parengia **oficialų protokolą (proces-verbaal/procès-verbal)** ir išsiunčia jį prokuratūrai (*parquet/parquet*). Tuomet prokuroras nusprendžia, ar policija turi pradėti tyrimą, ar ne. Šį tyrimą atlieka prokuroras (*procureur des Konings/procureur du Roi*) (**standartinis tyrimas (opspringsonderzoek/enquête pénale)**) arba, sudėtingesniais atvejais arba kai reikia taikyti prievartos priemones, pvz., kratą namuose, ikiteisminio tyrimo teisėjas (**teisminis tyrimas (gerechtelijk onderzoek/instruction judiciaire)**)). Kai kuriais atvejais policija gali priimti sprendimą pati atlikti tyrimą ir nusiųsti visą tokio tyrimo medžiagą prokuratūrai, kad ji toliau nagrinėtų bylą (**policijos tyrimas (ambtshalve politieel onderzoek/enquête policière d'office)**)). Kai padaryti tam tikri nesunkūs nusikaltimai (pavyzdžiui, dviračio vagystė) ir atsižvelgdama į aplinkybes (pvz., jeigu nėra nusikaltimą padariusio asmens pėdsakų), policija parengia **supaprastintą oficialų protokolą (vereenvoudigd proces-verbaal (VPV)/procès-verbal simplifié)** ir mėnesio pabaigoje prokuratūrai persiunčia tik visų tokio pobūdžio protokolų lentelę. Šis supaprastintas oficialus protokolas liks policijos nuovadoje ir nebus siunčiamas prokuratūrai. Kiekvieną mėnesį visų surašytų supaprastintų oficialių protokolų lentelė bus siunčiama prokurorui, todėl jis bus informuojamas apie jūsų bylą. Paaiškėjus kokiam nors naujam informacijai, kuri gali būti svarbi nagrinėjant bylą (pvz., jeigu nustatoma nusikaltimą padariusio asmens tapatybė), oficialus protokolas bus nusiųstas prokurorui ir policija atitinkamai jus informuos.

Kaip galiu sužinoti, ką institucijos darys pranešus apie nusikaltimą?

Pranešęs apie nusikaltimą, gausite dokumentą, kuriuo bus patvirtinamas pranešimo apie nusikaltimą įteikimo faktas. Jame bus nurodytas jūsų bylos registracijos numeris, jums padėjusio policijos pareigūno vardas, pavardė ir prokuratūros (į kurią galite kreiptis dėl informacijos apie savo atvejį) kontaktiniai duomenys.

Šiame dokumente bus aiškiai nurodyta, ar jūsų pranešimas bus nagrinėjamas parengus **standartinį oficialų protokolą, tiriamas policijos**, ar sprendžiamas parengus **supaprastintą oficialų protokolą**.

Kaip galiu dalyvauti nusikaltimo tyrime?

Jei vykdant baudžiamąjį persekiojimą nesiimate jokių papildomų priemonių, o tik pateikiate pranešimą policijai, prokuroras jus informuos tik apie teismo posėdžio datą, vietą ir laiką.

Norėdamas gauti daugiau informacijos apie bet kokius veiksmus, kurių buvo imtasi dėl jūsų pranešimo, turite teisę užsiregistruoti kaip **nukentėjusioji šalis (benadeelde persoon/personne lésée)**. Prokuratūros raštinėje arba policijos nuovadoje galite asmeniškai arba per savo advokatą oficialų protokolą surašiusiam policijos pareigūnui pateikti pareiškimą dėl nukentėjusiosios šalies statuso suteikimo, šį pareiškimą taip pat galite nusiųsti registruotu laišku prokuratūros raštinėi. Tokio pareiškimo šabloną gausite tuo metu, kai jums bus įteiktas dokumentas, kuriuo patvirtinamas pranešimo apie nusikaltimą įteikimo faktas.

Jei esate nukentėjusioji šalis, raštu gausite informaciją apie prokuroro sprendimus (pavyzdžiui, apie sprendimą nutraukti bylą ir šio sprendimo priežastis arba apie sprendimą pradėti teisinį bylos nagrinėjimą) ir apie bylos nagrinėjimo teisme pradžią. Taip pat turėsite teisę pateikti bet kurį dokumentą, kurį, jūsų manymu, naudinga pridėti prie bylos medžiagos. Taip pat turėsite teisę prašyti leisti susipažinti su bylos dokumentais ir gauti tokių dokumentų kopijas.

Jeigu norite pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo arba pasinaudoti kitomis teisėmis, privalote ieškinį pareikšti kaip **civilinis ieškovas baudžiamajame procese (burgerlijke partij/partie civile)**. **Tai galite padaryti bet kuriame proceso etape šiuo tikslu asmeniškai arba per savo advokatą pateikdamas aiškų prašymą.** Kaip civilinis ieškovas, galite reikalauti leisti susipažinti su bylos medžiaga ir gauti jos kopijas, prašyti atlikti papildomus tyrimo veiksmus, teikti skundus ir gauti informaciją, taip pat būti informuojamas apie nuteistojo įkalinimą.

Kaip baudžiamajame procese dalyvaujantis **civilinis ieškovas** ar **nukentėjusioji šalis**, turite teisę valdžios institucijose būti atstovaujamas advokato. Belgijoje tyrimas yra konfidencialus, todėl atliekant tyrimo veiksmus (pvz., apklausiant įtariamąjį) dalyvauti negalėsite, išskyrus atvejus, kai tyrimas, siekiant atkurti nusikaltimo aplinkybes, atliekamas nusikaltimo vietoje; tokiuose tyrimo veiksmuose civilinis ieškovas gali dalyvauti.

Nusikaltimo padarymo fakto arba nusikaltimą padariusio asmens kaltės įrodyti neprivalote.

Šiame baudžiamajame proceso etape galimybės gauti išlaidų atlyginimą nėra.

Prokuratūrai perdavus oficialų protokolą ir pradėjus baudžiamąjį persekiojimą, baudžiamajame proceso sustabdyti negalima. Tai taikoma net ir tais atvejais, kai už nusikaltimą baudžiamajam atsakomybėn traukiama tik apie jį pranešus nukentėjusiajam, pvz., persekiojimo byloje.

Kokios yra mano, kaip liudytojo, teisės?

Tikėtina, kad atliekant ikiteisminį tyrimą jus apklaus kaip **liudytoją (getuige/témoin)**.

Jei manote, kad jums, kaip liudytojui (ir jūsų šeimos nariams ir giminaičiams), gresia pavojus, tam tikromis aplinkybėmis jums gali būti taikomos šios liudytojų apsaugos priemonės:

konsultacijos dėl prevencinių priemonių ir pagalba pradedant jas naudoti;

prevencinis policijos patruliavimas;

priimamų ir siunčiamų telefono skambučių įrašymas;

slapto telefono numerio arba mobiliojo telefono skubiems skambučiams ir apsaugoto automobilio registracijos numerio suteikimas;

fizinė apsauga ir

gyvenamosios vietos pakeitimas iki 45 dienų.

Išimtinėmis aplinkybėmis, kai nukentėjote nuo nusikalstamos organizacijos padaryto nusikaltimo arba labai sunkaus nusikaltimo, pvz., nepilnamečio pagrobimo arba nužudymo, arba tapote tokių nusikaltimų liudytoju ir pirmiau nurodytos priemonės nėra pakankamos jūsų saugumui užtikrinti, gali būti taikomos specialios apsaugos priemonės:

gyvenamosios vietos pakeitimas ilgiau nei 45 dienoms ir tapatybės pakeitimas.

Galite prašyti atlyginti kelionės ir apgyvendinimo išlaidas, kad galėtumėte vykstant tyrimui duoti parodymus. Be to, liudytojais gali kauptis dėl pusės dienos kompensacijos už darbe nebūtam laiką. Šios išlaidos apmokamos iš valstybės biudžeto, tačiau jas turės atlyginti kaltinamasis, jei bus pripažintas kaltu.

Jei jums skirta apsaugos priemonė arba esate už šalies ribų, galite būti apklausiamas vaizdo arba telefono konferencijos priemonėmis.

Esu nepilnametis. Ar turiu papildomų teisių?

Jei jūs **jaunesnis nei 18 metų** ir nukentėjote nuo nusikaltimo, apklausos metu turite šias papildomas teises:

kad jus lydėtų pasirinktas suaugęs asmuo ir

kad jūsų apklausa būtų vykdoma tinkamoje patalpoje.

Tam, kad nebūtumėte apklausiamas kelis kartus, jūsų apklausa gali būti įrašoma arba filmuojama. Jei jums **mažiau nei 12 metų**, apklausą įrašyti vaizdo priemonėmis galima tik jus apie tai iš anksto informavus. Jei esate **vyresnis nei 12 metų**, apklausą įrašyti vaizdo priemonėmis galima tik gavus jūsų sutikimą. Šios apklausos vyksta specialiai įrengtose patalpose.

Jei nukentėjote nuo lytinio priekabiavimo, su prostitucija arba pornografija susijusio nusikaltimo, nuosprendžio priėmimo senatis nepradedama skaičiuoti, kol jums nesueina 18 metų.

Jei esate nepilnametis nukentėjusysis, policija jus nukreips į specializuotą nepilnamečių nukentėjusiųjų centrą.

Be to, žiniasklaidoje nebus skelbiama jūsų tapatybė, t. y. bus draudžiama viešai rodyti ir platinti nuotraukas, piešinius ir kitą medžiagą, kurioje gali būti atskleista jūsų tapatybė.

Kokios informacijos galiu gauti iš policijos arba pagalbos ir paramos nukentėjusiesiems organizacijų vykstant nusikaltimo tyrimui?

Policija suteiks jums informaciją apie:

paslaugų arba organizacijų, į kurias galite kreiptis pagalbos, rūšis;

procedūras, kurios bus taikomos pranešus apie nusikaltimą;

reikalavimus dėl kompensacijos gavimo.

Ši informacija gali būti pateikiama lankstinukuose ir brošiūrose arba žodžiu. Brošiūros parengtos trimis oficialiosiomis kalbomis ([🇺🇦 olandų](#), [🇵🇱 prancūzų](#) ir [🇵🇱 vokiečių](#)). Kasdienėje praktikoje žodžiu pateikiama informacija gali būti suteikta ir kitomis kalbomis (pvz., anglų).

Svarbu žinoti, kad apie tam tikrus bylos eigos pokyčius būsite informuojamas tik jei užsiregistravote kaip nukentėjusioji šalis arba pareiškėte ieškinį kaip [civilinis ieškovas baudžiamajame procese](#)¹. Būsime informuojamas apie:

prokuroro sprendimą nutraukti bylą ir sprendimo pagrindą;

prokuroro sprendimą atiduoti bylą ikiteisminio tyrimo teisėjui teisminei tyrimui atlikti;

prokuroro sprendimą siūlyti sudaryti taikos sutartį su nusikaltimą padariusiu asmeniu arba taikyti tarpininkavimą ir

jūsų bylos atidavimo teismui datą.

Be to, kaip nukentėjusioji šalis arba civilinis ieškovas baudžiamajame procese turite teisę prašyti leisti susipažinti su bylos medžiaga ir gauti jos kopijas. Šis prašymas tyrimo metu turi būti pateikiamas prokuratūrai arba ikiteisminio tyrimo teisėjui.

Galite daryti bylos medžiagos kopijas, tačiau už kiekvieną kopiją turėsite sumokėti (apytiksliai 0,25–0,50 euro už kopiją). Tačiau kai bylą nagrinėja asizų teismas (*hof van assisen/cour d'assises*), kopijos yra nemokamos.

Ar galiu gauti teisinę pagalbą?

Iš pradžių galite prašyti suteikti **pirminę teisinę pagalbą** (*juridische eerstelijnsbijstand/aide juridique de première ligne*), kurios sulaukus advokatai tam tikromis dienomis konkrečiu laiku teikia nemokamas teisines konsultacijas. Prireikus jie gali pasiūlyti jums kreiptis į specialią tarnybą ar organizaciją. Konsultacijos teikiamos teismuose, taikos teisėjų teismuose (*vrederegerecht/justice de paix*), teisės centruose, kai kuriose savivaldybių administracijose ir t. t. Teisės centrą (*justitiehuis/maison de justice*) galite rasti kiekvienoje teismo apylinkėje (jūsų kontaktiniai duomenys pateikiami [🇺🇦 prancūzų](#) ir [🇵🇱 olandų](#) kalbomis), kita vertus, galite kreiptis į paramos nukentėjusiesiems organizacijas.

Norėdamas gauti išsamią teisinę konsultaciją ir pagalbą ir būti atstovaujamas, turite pasinaudoti advokato paslaugomis. Šiuo atveju naudositės antrinės teisinės pagalbos (*juridische tweedelijnsbijstand/aide juridique de deuxième ligne*) paslaugomis, kurios, atsižvelgiant į jūsų pajamas, gali būti iš dalies arba visiškai nemokamos. Įvairių kategorijų asmenims, kurių padėtis yra specifinė, pvz., nepilnamečiams arba protinę negalią turintiems asmenims, visada suteikiama teisė į nemokamą teisinį atstovavimą.

Dėl antrinės teisinės pagalbos turite nuvykti į Teisinės pagalbos biurą (*bureau voor juridische bijstand/bureau d'aide juridique*) (kontaktiniai duomenys pateikiami [🇺🇦 prancūzų](#) ir [🇵🇱 olandų](#) kalbomis), kuris yra kiekvieno teismo pastate. Turėsite pateikti visus dokumentus, įrodančius, kad priklausote kuriai nors iš specialių kategorijų arba kad jūsų grynosios pajamos yra mažesnės už nustatytą ribą. Biuras per dvi savaites nuspręs, ar patenkinti jūsų prašymą, ir nusiųs jums paskirto advokato kontaktinius duomenis. Taip pat galima paklausti, ar jūsų pasirinktas advokatas sutinka teikti antrinę teisinę pagalbą. Sutikęs advokatas susisieks su Teisinės pagalbos biuru ir prašys patenkinti jūsų prašymą.

Jei jūsų pajamos nedidelės, teikiant **teisinę pagalbą** (*rechtsbijstand/assistance judiciaire*) ir esant tam tikroms sąlygoms taip pat galite prašyti atleisti nuo įvairių procesinių mokesčių (pvz., antstolio mokesčių ir mokesčių už bylos medžiagoje pateiktų įrodymų kopijas). Norėdamas pasinaudoti galimybe nemokėti mokesčių, prašymą turite pateikti baudžiamųjų bylų teismo, kuriame nagrinėjama jūsų byla, Teisinės pagalbos biurui. Jei jau esate civilinis ieškovas baudžiamajame procese, šį prašymą raštu arba žodžiu galite pateikti bylą nagrinėjančiame baudžiamųjų bylų teisme.

Taip pat rekomenduojama atidžiai patikrinti draudimo sutartį ir išsiaiškinti, ar joje numatytas teisiųjų išlaidų draudimas. Susisiekite su savo draudimo agentu.

Kaip gali būti skirta apsauga, jei man kyla pavojus?

Iškilus pavojui, policija nedelsdama taiko **bendras apsaugos priemones** ir taip užtikrina jūsų saugumą. Jei manote, kad jums pavojus gresia dėl duotų parodymų arba parodymų, kuriuos ketinate duoti, ir esate pasirengęs patvirtinti savo parodymus teisme, papildomą apsaugą gali suteikti **Liudytojų apsaugos komisija** (*Getuigenbeschermingscommissie/ Commission de protection des témoins*). Jei prokuroras (atliekantis įprastą tyrimą) arba ikiteisminio tyrimo teisėjas (atliekantis ikiteisminį tyrimą) mano, kad jums reikia taikyti šias apsaugos priemones, jis nusiunčia atitinkamą prašymą Liudytojų apsaugos komisijai. Jei nukentėjote nuo išžaginimo arba lytinio priekabiavimo, jums bus taikoma apsauga nuo tapatybės paviešinimo žiniasklaidoje. Bet koks nuotraukų, piešinių arba kitų dokumentų, kuriuose gali būti atskleista jūsų tapatybė, viešas rodymas arba platinimas yra laikomas nusikaltimu.

Jei nukentėjote nuo smurto šeimoje ir bijote grįžti namo, policija jums (ir jūsų vaikams) suteiks saugią nakvynės vietą.

Be to, galite paprašyti policijos jūsų asmens duomenų nenurodyti **oficialiame protokole**, tačiau turėtumėte atsižvelgti į tai, kad šiuos duomenis policija privalės pateikti prokuroro prašymu.

Itin didelę grėsmę jums arba su jumis susijusiam asmeniui keliančiomis aplinkybėmis, kurios atsirado davus parodymus, ikiteisminio tyrimo teisėjas gali taikyti **dalinį arba visišką anonimiškumą** (šiuo klausimu policija įgaliojimų neturi). Ikiteisminio tyrimo teisėjas neretai savo iniciatyva nusprendžia taikyti anonimiškumą, tačiau prašymą galite pateikti ir pats. Jei ikiteisminio tyrimo teisėjas jūsų prašymą atmeta, šis sprendimas yra neskundžiamas.

Dalinis anonimiškumas reiškia, kad jūsų tapatybė nebus atskleista oficialiame posėdžio apklausos protokole. Tai įmanoma atliekant įprastą tyrimą ir ikiteisminį tyrimą.

Visiškas anonimiškumas reiškia, kad jūsų tapatybė bus įslaptinta per visą baudžiamąjį procesą; visišką anonimiškumą galima taikyti tik tuo atveju, jei: vyksta ikiteisminio tyrimo teisėjo atliekamas teisminis tyrimas;

dalinio anonimiškumo nepakanka jums apsaugoti;

jaučiate, jog jūsų duoti parodymai sukels pavojų jums ir giminaičiams, ir nurodote, kad dėl šios priežasties nenorėtumėte duoti parodymų, ir nusikaltimą padarė nusikalstama organizacija arba tai sunkus nusikaltimas (pvz., nepilnamečių pagrobimas ar nužudymas).

Kokios paslaugos ir pagalba man gali būti suteiktos vykstant nusikaltimo tyrimui?

Visi policijoje ir teismo institucijose dirbantys darbuotojai privalo suteikti jums visą būtiną informaciją, o atitinkamais atvejais – nukreipti jus į **specializuotas tarnybas**. Pagalbą nukentėjusiesiems teikia įvairios specializuotos tarnybos. Per visą baudžiamąjį procesą galite naudotis toliau nurodytomis specializuotomis tarnybomis:

Policija priima asmenis, teikia praktinę pagalbą, informaciją, rengia oficialius protokolus ir nukreipia į atitinkamas tarnybas. Kai dalyvaujantis policijos pareigūnas negali jums suteikti optimalios pagalbos (pvz., kritiniu momentu arba labai sudėtingose situacijose), reikiamą pagalbą galima gauti iš specializuotų **su nukentėjusiais dirbančių policijos tarnybų** (*politionele slachtofferbejegening/assistance policière aux victimes*).

Teisės centre veikiančios **nukentėjusiųjų priimamojo tarnybos** (*slachtofferonthaal/accueil des victimes*) gali jums pateikti specialią informaciją apie jūsų atvejį. Kiekvienoje teismo apylinkėje yra teisės centras (jį kontaktiniai duomenys pateikiami [lietuvių](#) ir [prancūzų](#) kalbomis). Šioje tarnyboje galite gauti per visą teismo procesą reikalingą paramą ir pagalbą. Prireikus ir atsižvelgdami į problemos pobūdį, nukentėjusiųjų priimamojo tarnybos darbuotojai nukreips jus į specializuotas tarnybas. Nukentėjusiųjų priimamojo tarnybos darbuotojai gali teikti jums pagalbą, kai vykstant procesui atsiranda emociškai sunkių momentų, padėti susipažinti su byla, teiks pagalbą teismo posėdyje, padės susigrąžinti dokumentinius įrodymus arba teiks pagalbą atkuriant nusikaltimo aplinkybes. Jei taip pat gali padėti rengti prašymą dėl baudmės.

Paramos nukentėjusiesiems tarnybos (*diensten slachtofferhulp/services d'assistance aux victimes*) teikia papildomą pagalbą sprendžiant nusikaltimo pasekmes, t. y. emocinę ir psichologinę paramą, informaciją (apie jūsų teises, patirtų nuostolių atlyginimą, teisminį bylos nagrinėjimą ir galimybę gauti teisinę pagalbą), įskaitant pagalbą susisiekiant su įvairiomis institucijomis (pvz., draudimo bendrovėmis, policija, teisminėmis institucijomis, advokatais, ligoninėmis ir t. t.). Paprastai į šias **tarnybas** jus nukreipia policija arba teisėjų padėjėjai, tačiau su jomis galite susisiekti ir pats.

Paprastai šios paslaugos yra nemokamos ir jomis naudojamasi savanoriškai.

Jei nukentėjote nuo prekybos žmonėmis, pagalbą jums gali suteikti įvairios privačios specializuotos tarnybos. Šių tarnybų koordinavimą ir bendradarbiavimą užtikrina [lyčių lygių galimybių ir pasipriešinimo rasizmui centras](#) (*Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding/Centre pour l'Egalité des chances et la lutte contre le racisme*). Taip pat galite pasinaudoti įvairiomis specialiomis priemonėmis, susijusiomis su leidimais gyventi ir dirbti, jei jums suteikiama **nukentėjusiojo nuo prekybos žmonėmis**2 apsauga.

Galite gauti medicininę pagalbą, tačiau jei neturite galiojančio sveikatos draudimo, jūsų gali būti paprašyta už tai sumokėti (vis dėlto ieškinyje dėl kompensacijos galite prašyti atlyginti šias išlaidas). 27 ES valstybių narių, Islandijos, Lichtenšteino, Norvegijos ir Šveicarijos piliečiai gali naudotis [Europos sveikatos draudimo kortele](#).

Ar yra galimybių nusikaltimą padariusiam asmeniui ir man taikiai susitarti arba taikyti tarpininkavimą?

Tarpininkavimu galima pasinaudoti visuose baudžiamąjo proceso etapuose: policijoje (tarpininkavimas policijoje); savivaldybėse (tarpininkavimas taikant administracines sankcijas); prokuratūroje prieš priimančią sprendimą dėl baudžiamąjo persekiojimo (tarpininkavimas baudžiamosiose bylose) ir prokuratūrai priėmus sprendimą pradėti baudžiamąjį persekiojimą (atkuriamasis tarpininkavimas). Atkuriamuoju tarpininkavimu taip pat galima pasinaudoti baudmės vykdymo laikotarpiu ir paskyrus baudmę.

Tarpininkavimą galima taikyti dėl visų rūšių nusikaltimų. Apie galimybę pasinaudoti tarpininkavimu jus turėtų informuoti prokuroras, ikiteisminio tyrimo teisėjas ir bylą nagrinėjantis teisėjas. Tarpininkavimo turite teisę prašyti ir pats.

Tarpininkavimas policijoje (*politionele schadebemiddeling/médiation policière*) siūlomas, kai padaryti smulkūs nusikaltimai (pvz., grafičių piešimas, smulkios vagystės, ir vandalizmas), turintinei žalai atlyginti. Šios rūšies tarpininkavimu galima pasinaudoti Leveno, Mecheleno ir Briuselio policijos apylinkėse.

Tarpininkavimas vyksta prokuratūrai neišsiuntus oficialaus protokolo. Apie tarpininkavimo rezultatus informuojamas prokuroras ir, jei žala atlyginta, paprastai byla nutraukiama.

Tarpininkavimas taikant administracines sankcijas3 vykdomas prieš skiriant administracinę sankciją. Tai privaloma, jei nusikaltimą padaręs asmuo yra jaunesnis nei 16 metų. Tarpininkavimu visų pirma siekiama atlyginti padarytą žalą ir jį vykdo vietos valdžios institucijų pareigūnai.

Tarpininkavimu baudžiamosiose bylose (*bemiddeling in strafzaken/médiation pénale*) gali siūlyti pasinaudoti prokuroras, už nusikaltimą gali būti skiriama iki dvejų metų laisvės atėmimo baudmė. Šios rūšies tarpininkavimas vykdomas prieš priimančią sprendimą patraukti nusikaltimą padariusį asmenį baudžiamojon atsakomybėn ir jį vykdo teisės centro darbuotojai. Jūsų, kaip nukentėjusiojo nuo nusikaltimo, pagrindinis tikslas vykdamas tarpininkavimą bus gauti kompensaciją už patirtą žalą. Prokuroras gali pasiūlyti vieną arba daugiau papildomų priemonių, kurias reikėtų taikyti nusikaltimą padariusiam asmeniui (psichologinis gydymas arba terapija, mokymas arba paslaugų teikimas). Jeigu nusikaltimą padaręs asmuo ir nukentėjusysis susitaria dėl žalos atlyginimo ir nusikaltimą padaręs asmuo laikėsi bet kokių jam taikomų papildomų priemonių, baudžiamasis persekiojimas bus nutrauktas (tai reiškia, kad prokuroras nebegalės perduoti bylos teismui). Jeigu nusikaltimą padaręs asmuo nesilaiko nustatytų sąlygų, byla gali būti perduota teismui. Vykdamas šios rūšies tarpininkavimą, būtinas jūsų bendradarbiavimas, o jei nesutinkate bendradarbiauti, byla bus grąžinta prokurorui, kuris iš naujo nusprendžia, ar pradėti baudžiamąjį persekiojimą.

Atkuriamasis tarpininkavimas (*herstelbemiddeling/médiation réparatrice*) vykdomas atskirai nuo baudžiamąjo proceso ir jo nepakeičia. Todėl teisminės institucijos ir toliau turi pareigą priimti kokį nors sprendimą dėl baudžiamąjo persekiojimo, bausmių skyrimo ir vykdymo. Tačiau tai nereiškia, kad nebegalite pradėti tarpininkavimo bet kuriame proceso etape, t. y. prieš pradėdami bylą nagrinėti teisme, bylą nagrinėjant teisme arba teisėjui priėmus nuosprendį. Kiekvienas tiesiogiai su baudžiamąja byla susijęs asmuo gali prašyti tarpininkavimo. Tai reiškia, kad tarpininkavimo gali prašyti ne tik nukentėjusysis ar nusikaltimą padaręs asmuo, bet ir, pvz., partneris, šeimos narys arba giminaitis. Atkuriamąjį tarpininkavimą vykdo dvi nevyriausybinės organizacijos: [Suggnomè](#) Flandrijos regione ir [Médiate](#) – Valonijos regione. Jų vietinės tarnybos veikia kiekvienoje teismo apylinkėje. Per atkuriamąjį tarpininkavimo procesą pasiektas susitarimas yra konfidencialus ir teismui siunčiamas tik gavus abiejų šalių sutikimą. Teismo sprendime būtina užsiminti apie atkuriamąjį tarpininkavimą, tačiau teismas neprivalo atsižvelgti į pasiektą susitarimą turinį.

Tarpininkavimas vykdomas ir **jaunimo bylose**, o atkuriamuoju tarpininkavimu galima pasinaudoti prokuratūroje ir pačiuose jaunimo bylų teismuose. Grupinius susitikimus (*herstelgericht groepoverleg (hergo)/concertation restauratrice en groupe*) gali paskirti jaunimo bylų teismas. Tikimasi, kad teisėjas pirmenybę teiks tarpininkavimo priemonei (o ne nusikaltimą padariusio nepilnamečio asmens nuteisimui) ir konflikto šalys informuos apie šią galimybę. Jeigu taikant

atkuriamajį tarpininkavimą nukentėjusysis ir nusikaltimą padaręs asmuo susitaria, teisėjas paprastai turi patvirtinti šią sutartį. Teisėjui neleidžiama keisti sutarties turinio, tačiau sutartį gali būti atsisakoma patvirtinti tais atvejais, kai pagal jos turinį aiškiai matyti, kad gali kilti grėsmė visuomenės saugumui. Tarpininkavimą ir grupinius susitikimus rengia aktyvia veikla užsiimančios vietinės pagalbos jaunimui sektoriaus nevyriausybinės organizacijos.

Kaip mano byla bus tęsiama pasibaigus ikiteisminiam tyrimui?

Tyrimo pabaigoje priimamus sprendimus lemia tai, ar tai yra teisminis, ar įprastas tyrimas.

Jei buvo vykdomas įprastas tyrimas, prokuroras gali priimti sprendimą:

nutraukti bylą;

siūlyti nusikaltimą padariusiam asmeniui sudaryti **taikų susitarimą** (*minnelijke schikking/résolution à l'aimable*) – jei nusikaltimą padaręs asmuo sutinka su pasiūlymu ir atlygina jums nuostolius, byla bus nutraukta;

siūlyti **tarpininkavimą baudžiamosiose bylose** (*bemiddeling in strafzaken/médiation dans les affaires pénales*);

atiduoti bylą teismui.

Jūs kaip **nukentėjusioji šalis arba civilinis ieškovas baudžiamajame procese** būsite informuotas apie prokuroro sprendimą.

Jei atliekamas teisminis tyrimas, ikiteisminio tyrimo teisėjas bylą persiųs teismo ikiteisminio tyrimo skyriui (*raadkamer/chambre du conseil*). Ikiteisminio tyrimo skyriuje teismo posėdžiai yra uždari: juose neleidžiama dalyvauti spaudos ir visuomenės atstovams. Dalyvauti galite tik jūs ir jūsų advokatas, o giminaičiams ir draugams dalyvauti nebus leidžiama. Ikiteisminio tyrimo skyrius gali priimti sprendimą:

nutraukti bylą, jei mano, kad nusikaltimui įrodyti nepakanka įrodymų arba nusikaltimas nebuvo padarytas;

atiduoti bylą nagrinėti teisme, jei mano, jog yra pakankamai įrodymų, kad kaltinamojo byla būtų nagrinėjama teisme;

išsiųsti kaltinamąjį gydyti į specializuotą psichikos sveikatos įstaigą, jei jis serga protine liga arba dėl sunkios protinės būklės negali kontroliuoti savo veiksmų;

šiuo atveju kaltinamasis gali prašyti surengti viešą teismo posėdį;

nuteisti lygtinai: ikiteisminio tyrimo skyrius sprendimą nuteisti lygtinai gali priimti tik tuo atveju, jei nusikaltimą padariusiam asmeniui nebuvo paskirta ilgesnė nei šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė; skyrius nustatys ne ilgesnį nei penkerių metų bandomąjį laikotarpį, per kurį nusikaltimą padaręs asmuo turės laikytis įvairių sąlygų; jei šis asmuo padaro naują nusikaltimą arba nesilaiko bandomojo laikotarpio sąlygų, teismas gali atnaujinti bylą).

Jei ikiteisminio tyrimo skyrius nusprendžia išsiųsti įtariamąjį į psichikos sveikatos įstaigą arba nuteisti lygtinai, jo sprendimas prilyginamas galutiniam baudžiamųjų bylų teismo sprendimui, be to, ikiteisminio tyrimo skyrius taip pat priims sprendimą dėl jūsų civilinio ieškinio atlyginti nuostolius.

Kaip **nukentėjusioji šalis** arba **civilinis ieškovas baudžiamajame procese**¹, būsite informuotas apie bylos nagrinėjimo datą. Jei jūsų byla perduodama baudžiamųjų bylų teismui, taip pat būsite informuojamas apie bylos nagrinėjimo datą.

Ar galiu skųstis, jei mano byla bus nutraukta neperdavus jos nagrinėti teismui?

Prokuroro sprendimo nutraukti bylą apskūsti negalite. Atsižvelgiant į bylos faktus, aplinkybes ir jos nutraukimo motyvus, vis tiek išlieka galimybė baudžiamųjų bylų teismuose reikalauti atlyginti nuostolius (nepaisant kokio nors proceso civilinių bylų teismuose):

jei nusikaltimas nesunkus (*contravention/overtreding*) arba padarytas baudžiamasis nusižengimas (*délit/wanbedrijf*), nusikaltimą padariusiam asmeniui **tiesiogiai galite iškelti bylą teisme**. Šiuo atveju turite kreiptis į antstolį ir prašyti, kad jis nusikaltimą padariusiam asmeniui įteiktų šaukimą į teismą;

be to, ikiteisminio tyrimo teisėjui galite pateikti baudžiamąjį skundą ir pareikšti ieškinį kaip **civilinis ieškovas baudžiamajame procese**¹; tuomet teisėjas turi pareigą pradėti teisminį tyrimą. Šiuo atveju turite ikiteisminio tyrimo teisėjui aiškiai pareikšti, kad ieškinį pareiškiate kaip civilinis ieškovas baudžiamajame procese. Tokį pareiškimą galima padaryti žodžiu arba raštu. Ikiteisminio tyrimo teisėjas surašo oficialų protokolą, kuriame patvirtinama, kad byloje dalyvaujate kaip civilinis ieškovas. Turėtumėte žinoti, kad šiuo atveju ikiteisminio tyrimo teisėjas gali prašyti pateikti užstatą proceso išlaidoms padengti. Šio užstato dydį nustato teisėjas. Taip pat turėtumėte žinoti, kad teismo ikiteisminio tyrimo skyrius tyrimo pabaigoje gali nuspręsti neperduoti bylos teismui, jei, pvz., prieš kaltinamąjį nesurinkta pakankamai įrodymų. Teismo posėdyje privalote patvirtinti savo, kaip civilinio ieškovo procese, statusą.

Iškelti bylos nusikaltimą padariusiam asmeniui tiesiogiai teisme arba pateikti skundo kaip civilinis ieškovas baudžiamajame procese negalite, jei nusikaltimą padarė nepilnametis.

Kaip **civilinis ieškovas baudžiamajame procese**¹, apeliacinio teismo kaltinimų skyriui *Kamer van inbeschuldigingstelling/Chambre des mises en accusation*) galite apskūsti visus ikiteisminio tyrimo skyriaus sprendimus, įskaitant bet kokį sprendimą neperduoti kaltinamojo baudžiamajam persekiojimo. Kaltinimų skyriaus sprendimo apskūsti negalite, taip pat negalite vėliau pats iškelti teisme bylos nusikaltimą padariusiam asmeniui.

Jeigu sprendimą dėl nuostolių atlyginimo priima ikiteisminio tyrimo skyrius (tais atvejais, kai nusikaltimą padaręs asmuo išsiunčiamas į psichikos sveikatos įstaigą arba kai nuteisiamas lygtinai), galite pateikti skundą dėl priteistų nuostolių dydžio, bet ne dėl baudžiamųjų bylų teismo nuosprendžio. Skundą turite pateikti per penkiolika dienų (arba per tris dienas, jei kaltinamajam skirtas prevencinis sulaukymas) teismo raštinėje. Tuomet apeliacinio teismo kaltinimų skyrius svarstys jūsų ieškinį dėl nuostolių atlyginimo.

Jeigu dėl kurios nors priežasties nedalyvavote baudžiamajame procese, savo ieškinį galite pareikšti civilinių bylų teismuose. Tai galima padaryti net ir prokurorui nusprendus nutraukti baudžiamąją bylą. Civilinį ieškinį civilinių bylų teisme galite pareikšti įteikdamas šaukimą asmeniui, kuris sukėlė žalą, išskyrus atvejus, kai visos šalys į teismą sutinka atvykti savanoriškai. Šaukimą taip pat galite įteikti draudimo bendrovei, jei jos dalyvavimas yra būtinas (pvz., įvykus eismo įvykiui). Civilinių bylų teismo procesas iš esmės skiriasi nuo baudžiamųjų bylų proceso. Jei norite civilinių bylų teisme pareikšti ieškinį (*burgerlijke rechtbank/tribunal civil*) (pvz., jeigu nedalyvavote baudžiamajame procese arba jūsų byla buvo nutraukta), privalote būti pasirengęs įrodyti, kad buvo padarytas teisės pažeidimas. Jei baudžiamoji byla neužbaigta, civilinių bylų teismas lauks baudžiamųjų bylų teismo nuosprendžio ir tik po to priims sprendimą dėl civilinio ieškinio. Civilinių bylų teismas privalo vadovautis baudžiamosiose byloje padarytomis išvadomis. Nagrinėjant ieškinį civilinių bylų teismuose taip pat patiriama išlaidų.

Esu užsienietis. Kaip ginamos mano teisės ir interesai?

Jūs, kaip užsienietis, turite visas pirmiau išaiškintas teises. Jums taip pat bus suteikiamos kai kurios papildomos teisės, kuriomis siekiama sudaryti jums lengvesnes sąlygas dalyvauti baudžiamajame procese.

Jei nemokate valstybinės kalbos, turite teisę prašyti nemokamų vertėjo paslaugų. Taip pat pareiškimą galite surašyti pats (arba prašyti, kad policijos pareigūnas užrašytų jūsų pareiškimą jūsų gimtąja kalba). Jei esate už šalies ribų, prokuroras arba ikiteisminio tyrimo teisėjas jus gali apklausti vaizdo konferencijos priemonėmis.

Jei kreipiatės dėl prieglobsčio, turite teisę prašyti, kad pagal antrinės teisinės pagalbos taisykles jums būtų skirtas nemokamas advokatas.

Papildoma informacija:

Konstitucija – [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis.

Teismo kodeksas – [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis.

Baudžiamosios proceso kodeksas – [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis.

1992 m. rugpjūčio 5 d. Policijos pajėgų įstatymas – [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis.

1985 m. rugpjūčio 1 d. Įstatymas dėl valstybės kompensacijos – [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis.

1964 m. birželio 29 d. Įstatymas dėl lygtinio nuteisimo, bausmės vykdymo atidėjimo ir probacijos [olandų](#) kalba.

2007 m. gegužės 4 d. aplinkraštis GPI 58 dėl elgesio su nukentėjusiais asmenimis integruotose policijos pajėgose – olandų kalba.

Generalinės prokuratūros kolegijos aplinkraštis COL 5/2009 dėl vienodų skundų blankų, policijos vykdomo šių blankų perdavimo ir aplinkraščio COL 8/2005 pakeitimo, peržiūrėta 2012 m. gruodžio 20 d. versija.

2008 m. rugsėjo 26 d. dėl tarpdalykinio bendradarbiavimo dirbant su nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis ir (arba) sunkių neteisėto jų gabenimo formų įteisinimo – [olandų kalba](#).

2012 m. lapkričio 12 d. aplinkraštis COL 16/2012 – bendras teisingumo ministro, vidaus reikalų ministro ir generalinių prokurorų kolegijos aplinkraštis dėl nukentėjusiųjų priėmimo prokuratūrose ir teismuose.

2012 m. lapkričio 12 d. aplinkraštis COL 17/2012 – bendras teisingumo ministro, vidaus reikalų ministro ir generalinių prokurorų kolegijos aplinkraštis dėl tinkamo mirusiojo laidojimo, pranešimo apie mirtį, tinkamo atostogų suteikimo ir nusikaltimo vietos sutvarkymo baudžiamosiose bylose, kuriose dalyvauja teisminės institucijos.

2012 m. gruodžio 20 d. aplinkraštis COL 18/2012 – bendras teisingumo ministro, vidaus reikalų ministro ir generalinių prokurorų kolegijos aplinkraštis dėl laikino draudimo patekti į namus smurto šeimoje atveju.

2003 m. gruodžio 18 d. karaliaus dekretas dėl dalinai arba visiškai nemokamos antrinės teisinės pagalbos – [olandų kalba](#).

2004 m. gegužės 16 d. karaliaus dekretas dėl kovos su prekyba žmonėmis ir neteisėtu jų gabenimu – [olandų kalba](#).

1999 m. birželio 13 d. karaliaus dekretas dėl Teisingumo ministerijos teismų tarnybos organizavimo – [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis.

1950 m. gruodžio 28 d. karaliaus dekretas, kuriuo nustatomos bendrosios taisyklės dėl teisinių išlaidų atlyginimo baudžiamosiose bylose.

1998 m. balandžio 7 d. Valstybės ir flamandų bendruomenės bendradarbiavimo sutartis dėl pagalbos nukentėjusiems asmenims – [olandų kalba](#).

2009 m. birželio 5 d. Valstybės, flamandų bendruomenės, prancūzų bendruomenės, prancūzų bendruomenės komiteto ir jungtinio bendruomenės komiteto susitarimas dėl protokolo dėl pagalbos nukentėjusiems – olandų ir prancūzų kalbomis.

2009 m. birželio 5 d. Valstybės, prancūzų bendruomenės ir Valonijos regiono susitarimas dėl protokolo dėl pagalbos nukentėjusiems – olandų ir prancūzų kalbomis.

2009 m. birželio 5 d. Valstybės ir vokiečių kalba kalbančios bendruomenės susitarimas dėl protokolo dėl pagalbos nukentėjusiems – olandų, prancūzų ir vokiečių kalbomis

1. Civilinis ieškovas baudžiamajame procese

Civilinį ieškinį baudžiamųjų bylų teisme galite pareikšti bet kuriame baudžiamojo proceso etape, net jeigu policijai nepateikėte skundo. Turite ne tik įprastas nukentėjusiojo teises, bet ir, kaip civilinis ieškovas baudžiamajame procese, turite teisę:

prašyti atlyginti nuostolius;

kalbėti teismo posėdyje;

proceso pabaigoje prašyti atlyginti išlaidas ir

prašyti, kad teismo procese būtų paskirtas vertėjas;

jeigu jūsų civilinis ieškinytis laikomas priimtiniu ir pagrįstu, baudžiamajame procese galėsite pasinaudoti įvairiomis teisėmis, be to, jums nereikės teismui pateikti prašymo dėl nukentėjusiojo statuso suteikimo, kad būtų skiriamos bausmės.

Baudžiamajame procese galite užsiregistruoti kaip civilinis ieškovas pateikdamas **supaprastintą prašymą**, jeigu prokuratūra jau pradėjo tirti bylą. Tai galite padaryti bet kuriame tyrimo arba teismo nagrinėjimo etape, tačiau tokio prašymo nebegalėsite pateikti apeliaciniame procese. Jei nusikaltimas nesunkus (contravention/overtrading) arba padarytas baudžiamasis nusižengimas (délit/wanbedrijf), civilinį ieškinį galite pateikti ikiteisminio tyrimo teisėjui, kuris tuomet turi pareigą pradėti baudžiamąjį tyrimą. Atsižvelkite į tai, kad ikiteisminio tyrimo etape pabaigoje ikiteisminio tyrimo kolegija vis dar gali laisvai nuspręsti, jog nepakanka įrodymų, kad kaltinamojo bylą būtų galima nagrinėti teisme.

Norėdamas prisiteisti **nuostolių atlyginimą**, turėsite pateikti patirtų nuostolių įrodymus. Teismas įvertins, ar jūsų prašymas yra priimtinas, ir nuspręs, ar jį patenkinti, ar ne.

Kaip civilinis ieškovas baudžiamajame procese, turite teisę perduoti bylą apeliacinio teismo kaltinimų skyriui, jeigu baudžiamasis tyrimas vyksta ilgiau nei vienus metus. Ši galimybė leidžia jums netiesiogiai kontroliuoti tyrimo eigą.

2. Nukentėjusiųjų nuo prekybos žmonėmis apsauga

Nuo 1990 m. pradžios nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis Belgijoje suteikiamas saugomo nukentėjusiojo statusas. Toliau nurodytų kategorijų nukentėjusieji turi teisę pasinaudoti „nukentėjusiojo nuo prekybos žmonėmis“ statusu:

nukentėjusieji nuo prekybos žmonėmis . y. prekyba žmonėmis siekiant juos lytiškai išnaudoti, versti prašyti išmaldos, ekonomiškai išnaudoti, išimti organus, versti daryti nusikaltimus);

nukentėjusieji nuo neteisėto žmonių gabenimo (t. y. pagalba neteisėtai migracijai siekiant pasipelninti) sunkinančiomis aplinkybėmis. Šiai grupei priskiriami nukentėjusieji nuo smurtinių nusikaltimų ir nukentėjusieji, kurių gyvybei gresia pavojus.

Jei jums suteiktas „nukentėjusiojo nuo prekybos žmonėmis“ statusas, galite pasinaudoti specialiomis su leidimu gyventi ir dirbti šalyje susijusiomis sąlygomis, jeigu:

nutraukiate ryšius su įtariamaisiais;

sutinkate su privaloma pagalba, kurią siūlo pripažintas centras, teikiantis specializuotas nukentėjusiųjų nuo prekybos žmonėmis priėmimo ir pagalbos jiems paslaugas;

duodamas parodymus arba pateikdamas skundą bendradarbiaujate su teisminėmis institucijomis.

3. Administracinės sankcijos

Administracinės sankcijas skiria vietos valdžios institucijos ir tai nėra baudžiamosios sankcijos. Vietos valdžios institucijos turi teisę už tam tikrus smulkius nusikaltimus ir pažeidimus skirti administracines sankcijas (baudas, pastatų arba patalpų uždarymą, leidimų arba licencijų galiojimo sustabdymą). Šias sankcijas savivaldybė gali skirti už savivaldybės taisyklių pažeidimus, tam tikros rūšies vandalizmą ir t. t. Šios sankcijos nepriklauso nuo prokuroro sprendimo traukti baudžiamojon atsakomybėn.

Paskutinis naujinimas: 27/02/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([nl](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

2. MANO TEISĖS TEISMO PROCESO METU

Kaip aš galiu būti įtrauktas į tyrimą?

Kokios mano kaip liudytojo teisės?

Aš nepilnametis. Ar aš turiu papildomų teisių?

Ar aš galiu gauti teisinę pagalbą?

Kaip aš galiu gauti apsaugą, jeigu man kyla pavojus?

Kaip aš galiu išsiaiškoti žalą iš kaltininko ar gauti kompensaciją iš valstybės?

Ar yra galimybė pasiekti susitarimą/susitaikymą tarp kaltininko ir manęs?

Aš esu užsienietis. Kaip yra ginamos mano teisės ir interesai?

Daugiau informacijos

Kaip aš galiu būti įtrauktas į tyrimą?

Jums, kaip nukentėjusiajai šaliai arba **civiliam ieškovui baudžiamajame procese**1 (*partie civile/burgerlijke partij*), bus raštu pranešta apie bylos nagrinėjimo teisme datą. Jei to dar nepadarėte, šiame etape vis tiek galite baudžiamųjų bylų teisme pareikšti civilinį ieškinį; tai galite padaryti bet kuriuo metu iki galutinio parodymų davimo etapo. Jei neturite advokato ir norite pareikšti civilinį ieškinį baudžiamojoje byloje, turite:

nevéluoti;

pranešti apie savo atvykimą teismo tarnautojui (*huissier de justice/zittingsdeurwachter*) ir paklausti, ar šioje salėje vyks teismo posėdis;

prieiti prie teisėjo, kai išgirsite teisėją kviečiant kaltinamąjį, iš kurio norite gauti kompensaciją;

pateikti teisėjui savo ieškinį ir visus žalą patvirtinančius dokumentus;

pateikti ieškinio kopiją kaltinamojo advokatui;

pasilikti dokumentų originalus;

pirminkaujantis teisėjas gali paprašyti jūsų papildomos informacijos ir po to priims oficialų sprendimą dėl jūsų prašymo priteisti kompensaciją.

Paprastai teisiamieji posėdžiai būna atviri visuomenei. Tai reiškia, kad posėdžiuose gali dalyvauti kiekvienas vyresnis nei 14 metų asmuo. Todėl teismo posėdžių salėje leidžiama dalyvauti ir jūsų draugams, kaimynams ir šeimos nariams, žiniasklaidos atstovams ir visuomenei. Uždari posėdžiai vyksta tik išskirtinėmis aplinkybėmis (pvz., kai padarytas lytinis nusikaltimas). Tai reiškia, kad visuomenė ir spaudos atstovai neįleidžiami į teismo posėdžių salę.

Teisėjui galite pateikti prašymą dėl uždaro teismo posėdžio. Ši galimybė yra konkrečiai numatyta įstatyme, jei esate nukentėjęs nuo lytinių nusikaltimų, tokių kaip išžaginimas arba lytinis priekabiavimas. Teisėjas taip pat gali nuspręsti rengti uždara posėdį ir tuo atveju, jei tai būtina nepilnamečio interesams arba šalių privatumui apsaugoti. Tačiau sprendimą teisėjas visada priims viešame teismo posėdyje.

Jei baudžiamųjų bylų teisme norite prisiteisti nuostolių atlyginimą (pareiškdamas **civilinį ieškinį baudžiamajame procese**), turite pateikti patirtų nuostolių įrodymus. Proceso pabaigoje jūsų civilinį ieškinį įvertins teisėjas. Bylą nagrinėjant teisme jums turi atstovauti advokatas. Jei nenorite tiesiogiai susitikti su kaltinamuoju, procese jūsų vardu gali dalyvauti advokatas (kaltinamasis negali atsisakyti asmeniškai dalyvauti teismo posėdyje). Vienintelis atvejis, kai privalote atvykti asmeniškai, yra tada, kai jūs šaukiamas dalyvauti kaip **liudytojas**.

Bylos su prokuroru atskirai aptarinėti negalite.

Kokios mano kaip liudytojo teisės?

Jei davėte parodymus ikiteisminio tyrimo laikotarpiu, tai nereiškia, kad jūsų bus prašoma teisme dar kartą patvirtinti savo parodymus. Išimtis taikoma tais atvejais, kai jūsų bylą nagrinėja **asizų teismas**2 (*cour d'assises/hof van assisen*).

Tačiau jei esate šaukiamas asmeniškai atvykti į teismo posėdį ir jums taikoma apsaugos priemonė arba jūsų nėra šalyje, į klausimus galite atsakyti vaizdo arba telefono konferencijos priemonėmis. Jei būtina, galima pakeisti balsą ir nerodyti jūsų veido.

Jei esate kviečiamas būti liudytoju, galite prašyti kompensuoti iš anksto nustatytą sumą (atvykimo išmoka) ir kompensacijos už nukeliautą kilometrą (kelionės išmoka). Norėdamas gauti šią kompensaciją, turite kreiptis į teismo, į kurį atvykote liudyti, raštinę (*greffe/griffie*) ir pateikti iš teismo tarnautojo gautą šaukimą, kartu ir tapatybę patvirtinantį dokumentą. Raštinė darbo valandomis netrukus išmokės jums kompensaciją.

Aš nepilnametis. Ar aš turiu papildomų teisių?

Jei esate nepilnametis, jūsų tapatybę nebus viešai skelbiama. Bet koks nuotraukų, piešinių arba kitų dokumentų, kuriuose gali būti atskleista jūsų tapatybė, viešas rodymas arba platinimas yra laikomas nusikaltimu.

Jei buvote apklausiamas naudojant audiovizualines priemones, asmeniškai atvykti nebūtina, nebent teisėjas nusprendžia, kad tai būtina siekiant nustatyti tiesą. Šiuo atveju teisėjas turi liepti jums dalyvauti asmeniškai ir nurodyti tokio sprendimo priežastis. Tačiau galite teisėjo prašyti, kad teismo posėdis būtų uždaras. Tai konkrečiai numatyta įstatyme, jei esate nukentėjęs nuo lytinių nusikaltimų, tokių kaip išžaginimas arba lytinis priekabiavimas. Uždarą posėdį teismas gali rengti ir tuo atveju, jei tai būtina nepilnamečio interesams arba šalių privatumui apsaugoti.

Ar aš galiu gauti teisinę pagalbą?

Jeigu pareiškėte civilinį ieškinį kaip civilinis ieškovas baudžiamajame procese, teismo posėdyje galite dalyvauti pats arba per advokatą.

Iš pradžių galite kreiptis į **pirminės teisinės pagalbos komandą** (*Juridische eerstelijnsbijstand/aide juridique de première ligne*), kurios advokatai tam tikromis dienomis konkrečiu laiku teikia nemokamas teisines konsultacijas ir, kai tinkama, gali jums patarti kreiptis į specialias tarnybas. Konsultacijos teikiamos teismuose, taikos teisėjų teismuose, teisės centruose, savivaldybių administracijose ir t. t. Teisės centrą (*justitiehuis/maison de justice*) galite rasti kiekvienoje teismo apylinkėje (jų kontaktiniai duomenys pateikiami [prancūzų](#) arba [olandų](#) kalbomis), kita vertus, galite kreiptis **paramos nukentėjusiesiems tarnybą**. Norėdamas gauti išsamią teisinę konsultaciją ir pagalbą ir būti atstovaujamas, turite pasinaudoti advokato paslaugomis. Šiuo atveju naudositės **antrinės teisinės pagalbos** paslaugomis, kurios, atsižvelgiant į jūsų pajamas, gali būti iš dalies arba visiškai nemokamos. Įvairių kategorijų asmenims, kurių padėtis yra specifinė, pvz., nepilnamečiams arba protinę negalią turintiems asmenims, visada suteikiama teisė į nemokamą teisinį atstovavimą.

Norėdamas gauti antrinę teisinę pagalbą, turėsite nuvykti į [Teisinės pagalbos biurą](#) (*Bureau d'Aide Juridique/Bureau voor Juridische Bijstand*), kuris yra kiekvieno teismo pastate. Turėsite pateikti visus dokumentus, įrodančius, kad priklausote kuriai nors iš specialių kategorijų arba kad jūsų grynosios pajamos yra mažesnės už nustatytą ribą. Biuras per dvi savaites nuspręs, ar patenkinti jūsų prašymą, ir nusiųs jums paskirto advokato kontaktinius duomenis. Taip pat galima paklausti, ar jūsų pasirinktas advokatas sutinka teikti antrinę teisinę pagalbą. Sutikęs advokatas susisieks su Teisinės pagalbos biuru ir prašys patenkinti jūsų prašymą.

Jei jūsų pajamos nedidelės, teikiant **teisinę pagalbą** ir esant tam tikroms sąlygoms taip pat galite prašyti atleisti nuo įvairių procesinių mokesčių (pvz., antstolio mokesčių ir mokesčių už bylos medžiagoje pateiktų įrodymų kopijas). Norėdamas pasinaudoti galimybe nemokėti mokesčių, prašymą turite pateikti baudžiamųjų bylų teismo, kuriame nagrinėjama jūsų byla, Teisinės pagalbos biurui. Jei jau esate civilinis ieškovas baudžiamajame procese (žr. toliau), šį prašymą raštu arba žodžiu galite pateikti bylą nagrinėjančiame baudžiamųjų bylų teisme.

Taip pat rekomenduojama atidžiai patikrinti draudimo sutartį ir išsiaiškinti, ar joje numatytas teisiųjų išlaidų draudimas. Susisiekite su savo draudimo agentu. Vykstant teismo procesui pagalbą jums gali suteikti teisės centro darbuotojai arba pagalbos nukentėjusiesiems tarnyba.

Kaip aš galiu gauti apsaugą, jeigu man kyla pavojus?

Jei jums baudžiamojo proceso metu gresia pavojus ir ikiteisminio tyrimo laikotarpiu ikiteisminio prokuroras suteikė dalinį arba visišką anonimiškumą, į klausimus galite atsakyti telefono arba vaizdo konferencijos priemonėmis. Jei būtina, galima pakeisti balsą ir nerodyti jūsų veido.

Jei teisme turite dalyvauti kaip liudytojas ir per išteisininį tyrimą nebuvote apklaustas, teisėjas gali priimti nutartį, kad jūsų tapatybė oficialiame posėdžio protokole nebūtų atskleista.

Jei nukentėjote nuo išžaginimo arba lytinio priekabiavimo, jums bus taikoma apsauga nuo jūsų tapatybės paviešinimo žiniasklaidoje. Bet koks nuotraukų, piešinių arba kitų dokumentų, kuriuose gali būti atskleista jūsų tapatybė, viešas rodymas arba platinimas yra laikomas nusikaltimu.

Jei kaltinamasis išteisminio tyrimo laikotarpiu nėra suimtas ir jums kelia nerimą tiesioginis susitikimas su juo, laukiant, kol bus pradėta jūsų apklausa, galite kreiptis į teisės centro darbuotoją. Siekiant suteikti galimybę išvengti tokio kontakto, kai kuriuose teismų pastatuose įrengti atskiri laukiamieji.

Kaip aš galiu išsiaiškinti žalą iš kaltininko ar gauti kompensaciją iš valstybės?

Jei baudžiamajame byloje norite gauti piniginę kompensaciją, turite pareikšti **civilinį ieškinį** baudžiamajame procese. Ieškinyje galite nurodyti visų rūšių patirtą žalą, pvz., fizinius sužalojimus ir susijusias medicines išlaidas, moralinę žalą, materialinius nuostolius (pvz., negautą darbo užmokestį, prarastus mokslo metus, prarastą darbą ir transporto priemonių arba drabužių sugadinimą), laidotuvių išlaidas ir t. t.

Nustatęs kaltinamojo kaltę, baudžiamųjų bylų teismas priims sprendimą dėl jūsų civilinio ieškinio ir patvirtins, kad turite teisę į žalos atlyginimą. Tuomet teismas įvertins reikalavimo dėl žalos atlyginimo pagrįstumą.

Jeigu dėl kurios nors priežasties nedalyvavote baudžiamajame procese, savo ieškinį galite pareikšti **civilinių bylų teismuose**. Tai galima padaryti net ir prokurorui nusprendus nutraukti baudžiamąją bylą. Civilinį ieškinį civilinių bylų teisme galite pareikšti įteikdamas šaukimą asmeniui, kuris sukėlė žalą, išskyrus atvejus, kai visos šalys į teismą sutinka atvykti savanoriškai. Šaukimą taip pat galite įteikti draudimo bendrovei, jei jos dalyvavimas yra būtinas (pvz., įvykus eismo įvykiui). Civilinių bylų teismo procesas iš esmės skiriasi nuo baudžiamųjų bylų proceso. Pavyzdžiui, turėsite pats įrodyti, kad priešinga šalis yra atsakinga už jums padarytą žalą, tačiau šiuo atveju galite naudotis baudžiamosios bylos (net jei ji buvo nutraukta) medžiagos kopija. Jei baudžiamoji byla neužbaigta, civilinių bylų teismas lauks baudžiamųjų bylų teismo nuosprendžio ir tik po to priims sprendimą dėl civilinio ieškinio. Civilinis teismas privalo vadovautis baudžiamajame byloje padarytomis išvadomis. Nepamirškite, kad nagrinėjant ieškinį civilinių bylų teismuose taip pat patiriama išlaidų.

Jeigu prokuroras nusprendė atmesti kaltinimus (taikus susitarimas arba tarpininkavimas baudžiamosiose bylose), galite pasinaudoti dar vienu būdu kompensacijai iš nusikaltimą padariusio asmens gauti. Prisiteisti žalos atlyginimą iš nusikaltimą padariusio asmens galite taikydami tarpininkavimą. Pavyzdžiui, dažniausiai kompensaciją gausite, jei prokuroras pasiūlys pasinaudoti **tarpininkavimu baudžiamosiose bylose** arba su nusikaltimą padariusiu asmeniu sudaryti **taikų susitarimą**.

Ne visais atvejais įmanoma gauti žalos atlyginimo iš nusikaltimą padariusio asmens (pvz., kai jis nenustatytas arba nerastas) arba gauti visą kompensaciją iš draudimo bendrovių. Jei nukentėjote nuo tyčinės smurtinės veikos, kompensaciją galite gauti iš valstybės. Apie galimybę gauti **kompensaciją iš valstybės** skaitykite Europos teismo tinklo duomenų suvestinėse apie kompensacijas nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų Belgijoje (informacija pateikiama [prancūzų](#), [olandų](#), [vokiečių](#), [anglų](#) ir kitomis kalbomis).

Jei kaltinamasis nuteisiamas, jis turi atlyginti jūsų civilinio ieškinio išlaidas, įskaitant dalį jūsų advokato atlyginimo. Atitinkamą kompensacijos sumą teismas nustato priimdamas nuosprendį byloje.

Jei procesas pradėdamas dėl to, kad tiesiogiai iškėlėte bylą kaltinamajam arba baudžiamąją bylą pradėjote pateikdamas baudžiamąjį skundą ir civilinį ieškinį, o vėliau kaltinamasis išteisinas, teismas gali liepti jums atlyginti visas arba tam tikras valstybės ir kaltinamojo patirtas išlaidas.

Ar yra galimybė pasiekti susitarimą/susitaikymą tarp kaltininko ir manęs?

Prašyti taikyti atkuriamąjį tarpininkavimą (*médiation réparatrice/herstelbemiddeling*) galite bet kuriame proceso etape: prieš iškeliant bylą teisme, bylos nagrinėjimo metu ir teismui paskyrus bausmę. Atkuriamasis tarpininkavimas vykdomas atskirai nuo baudžiamosios proceso ir jo nepakeičia. Todėl teisminės institucijos ir toliau turi pareigą priimti bet kokią sprendimą dėl baudžiamosios persekiojimo, bausmių skyrimo ir vykdymo.

Atkuriamosios tarpininkavimo paslaugas teikia ne valstybė, o dvi nevyriausybinės organizacijos: [Sugnomé](#) – Flandrijos regione ir [Médiate](#) – Valonijos regione. Jų vietinės tarnybos veikia kiekvienoje teismo apylinkėje.

Per atkuriamosios tarpininkavimo procesą pasiektas susitarimas yra konfidencialus ir teismui siunčiamas tik gavus abiejų šalių sutikimą. Teismo sprendime būtina užsiminti apie atkuriamąjį tarpininkavimą, tačiau teismas neprivalo atsižvelgti į pasiektą susitarimo turinį.

Jaunimo bylų teismo teisėjas gali priimti sprendimą dėl privalomo atkuriamosios tarpininkavimo arba gupinio susitikimo (*concertation restauratrice en groupe /hergo*).

Aš esu užsienietis. Kaip yra ginamos mano teisės ir interesai?

Jei esate **civilinis ieškovas baudžiamajame procese** arba **liudytojas**, tačiau nemokate kalbos, kuria vyksta procesas, jums bus paskirtas vertėjas. Galimybės gauti nemokamus dokumentų vertimus raštu nėra.

Daugiau informacijos:

1985 m. rugpjūčio 1 d. Mokesčių ir kitų priemonių įstatymas – [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis.

1965 m. balandžio 8 d. Įstatymas dėl jaunimo apsaugos, nusikalstamą veiką padariusių nepilnamečių atsakomybės ir dėl šios veikos padarytos žalos atlyginimo – [olandų](#) kalba.

Konstitucija – [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis.

Baudžiamosios proceso kodeksas – [olandų](#), [prancūzų](#) ir [anglų](#) kalbomis.

Teismo kodeksas – [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis.

1950 m. gruodžio 28 d. karaliaus dekretas, kuriuo nustatomos bendrosios taisyklės dėl vykdymo priemonių teisinių išlaidų.

1. Civilinis ieškovas baudžiamajame procese

Civilinį ieškinį baudžiamųjų bylų teisme galite pareikšti bet kuriame baudžiamosios proceso etape, net jeigu policijai nepateikėte skundo. Turite ne tik įprastas nukentėjusiojo teises, bet ir, kaip civilinis ieškovas baudžiamajame procese, turite teisę:

prašyti atlyginti nuostolius;

kalbėti teismo posėdyje;

proceso pabaigoje prašyti atlyginti išlaidas;

prašyti, kad teismo procese būtų paskirtas vertėjas;

jeigu jūsų civilinis ieškinytis laikomas priimtiniu ir pagrįstu, baudžiamajame procese galėsite pasinaudoti įvairiomis teisėmis, be to, jums nereikės teismui pateikti prašymo dėl nukentėjusiojo statuso suteikimo, kad būtų skiriamos bausmės.

Baudžiamajame procese galite užsiregistruoti kaip civilinis ieškovas pateikdamas **supaprastintą prašymą**, jeigu prokuratūra jau pradėjo tirti bylą. Tai galite padaryti bet kuriame tyrimo arba teismo nagrinėjimo etape, tačiau tokio prašymo nebegalėsite pateikti apeliaciniame procese. Jei nusikaltimas nesunkus (contravention/overtrading) arba padarytas baudžiamasis nusižengimas (délit/wanbedrijf), civilinį ieškinį galite pateikti išteisminio tyrimo teisėjui, kuris tuomet turi pareigą pradėti baudžiamąjį tyrimą. Atsižvelkite į tai, kad išteisminio tyrimo etapo pabaigoje išteisminio tyrimo kolegija vis dar gali laisvai nuspręsti, jog nepakanka įrodymų, kad kaltinamojo bylą būtų galima nagrinėti teisme.

Norėdamas prisiteisti **nuostolių atlyginimą**, turėsite pateikti patirtų nuostolių įrodymus. Teismas įvertins, ar jūsų prašymas yra priimtinas, ir nuspręs, ar jį patenkinti, ar ne.

Kaip civilinis ieškovas baudžiamajame procese, turite teisę perduoti bylą apeliacinio teismo kaltinimų skyriui, jeigu baudžiamasis tyrimas vyksta ilgiau nei vienus metus. Ši galimybė leidžia jums netiesiogiai kontroliuoti tyrimo eigą.

2. Asizų teismas

Asizų teismas (kontaktinius duomenis rasite [🇺🇦 olandų](#) ir [🇵🇱 prancūzų](#) kalbomis) yra laikinas baudžiamųjų bylų teismas, kuris veikia kiekvienoje provincijoje ir Briuselio apylinkėje. Asizų teismai turi kompetenciją nagrinėti visus sunkius nusikaltimus (crimes/misdaden, t. y. nužudymas ir kiti sunkūs nusikaltimai, už kuriuos skiriama laisvės atėmimo bausmė nuo penkerių metų iki gyvos galvos), politiniai nusikaltimai ir su spauda susiję nusikaltimai (išskyrus rasistinius ir ksenofobinius nusikaltimus). Kitaip nei kiti teismai, kurių sudėtis yra pastovi, asizų teismas turi būti sudaromas kiekvienai konkrečiai bylai. Teismui pirmininkauja apeliacinio teismo teisėjas. Pirmininkui padeda du pirmosios instancijos teismų teisėjai. Prisiekusiuosius sudaro 12 asmenų, atrenkamų konkurso tvarka, ir ne daugiau nei du trečdaliai pradinių narių turi būti vienodos lyties. Prisiekusieji turi turėti balsavimo teisę ir visas pilietines ir politines teises, būti 28–65 metų raštingi asmenys ir neturėti jokių įrašų apie teistumą, susijusį su didesne nei keturių mėnesių laisvės atėmimo bausme arba bausme, susijusia su daugiau nei 60 valandų viešųjų darbų. Sprendimą dėl kaltinamojo kaltės arba nekaltumo prisiekusieji priima savarankiškai. Bausmę prisiekusieji skiria kartu su profesionaliais teisėjais. Asizų teismo nuosprendžiai tik dėl teisės klausimų gali būti skundžiami Kasaciniame teisme.

Paskutinis naujinimas: 27/02/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([nl](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

3. MANO TEISĖS PASIBAIGUS (PIRMOSIOS INSTANCIJOS) TEISMO PROCESUI

Ar galiu apskusti skirtą bausmę arba kaltinamojo išteisinimą?

Ar galiu dar kartą apskusti teismo sprendimą?

Kokios mano teisės įsiteisėjus nuosprendžiui?

Papildoma informacija

Ar galiu apskusti skirtą bausmę arba kaltinamojo išteisinimą?

Bausmės arba kaltinamojo išteisinimo apskusti negalite. Tai gali padaryti prokuroras. Jei esate registruotas kaip **civilinis ieškovas (1)**, galite apskusti tik sprendimus, susijusius su jūsų civiliniu ieškiniu. Skundą dėl kompensacijos pobūdžio (tai yra dėl to, ką jums teismas priteisė kaip kompensaciją, ir dėl kompensacijos sumos) galite pareikšti pateikdamas pareiškimą teismo raštinėje **per penkiolika dienų** nuo nuosprendžio priėmimo dienos. Skundas teikiamas tam teismui, kuris paskelbė nuosprendį.

Ar galiu dar kartą apskusti teismo sprendimą?

Asizų teismo (2) sprendimai neskundžiami, tačiau galima prašyti, kad sprendimą dėl jūsų civilinio ieškinių patikrintų [🇺🇦 Kasacinis teismas](#). Kasacinis teismas nenagrinės bylos aplinkybių, o tik tikrins, ar nebuvo padaryta procesinių pažeidimų arba nebuvo netinkamai taikoma arba aiškinama teisė. Pareiškimą dėl patikrinimo turite pateikti **per 15 dienų** nuo nuosprendžio priėmimo. Pareiškimas turi būti pateiktas tam teismui, kuris paskelbė nuosprendį. Daugiau paaikškinimų gali pateikti teismo tarnautojai.

Kasacinis teismas gali tik patvirtinti arba panaikinti nuosprendį, tačiau negali nagrinėti bylos ir priimti naują sprendimą. Šiam teismui panaikinus visą nuosprendį arba jo dalį, byla bus grąžinta tos pačios instancijos teismui kaip ir teismas, kurio nuosprendis panaikintas, nagrinėti iš naujo.

Kasacinio teismo sprendimas nėra privalomas. Naujas teismas bylą gali išspręsti savo nuožiūra.

Kokios mano teisės įsiteisėjus nuosprendžiui?

Apie teismo priimtą nuosprendį jums specialiai pranešta nebus. Jei jūs arba jūsų advokatas nedalyvavote teismo posėdyje, turėsite patys kreiptis į institucijas arba paprašyti jus informuoti **teisingumo asistentus**.

Kaip nukentėjusysis, tam tikromis sąlygomis galite gauti informaciją arba išreikšti savo nuomonę dėl sprendimų, susijusių su bausmės vykdymu, pvz., dėl laikino arba lygtinio paleidimo iš laisvės atėmimo vietos, dalinio arešto, elektroninės priežiūros priemonių, laikino paleidimo dėl gydymo ir pan.

Jei byloje dalyvavote kaip **civilinis ieškovas (1)** ir jūsų civilinis ieškiny buvo patenkintas, galite gauti informaciją arba išreikšti savo nuomonę dėl bausmės vykdymo.

Jei byloje kaip civilinis ieškovas nedalyvavote, procese, susijusiame su bausmės vykdymu, galite dalyvauti tik tuo atveju, jei atsiųsite prašymą bausmių vykdymo teismui. Jei teismas nuspręs, jog bausmės vykdymu esate suinteresuotas teisėtai, jūsų prašymas bus priimtas.

Esant tam tikroms sąlygoms, jūs, kaip liudytojas, turite šias teises:

gauti informaciją apie sprendimus, susijusius su bausmės vykdymu (įskaitant paleidimą iš laisvės atėmimo vietos, elektroninę priežiūrą, lygtinį atleidimą nuo bausmės prieš terminą ir kt.);

siūlyti tam tikras sąlygas, kurios galėtų būti taikomos nuteistajam;

pareikšti nuomonę dėl tam tikrų sąlygų, kurios jūsų interesais galėtų būti nustatytos nuteistajam.

Pavyzdžiui, galite:

išreikšti savo nuomonę dėl tam tikrų sąlygų, kurios bus nustatytos nuteistajam priėmus sprendimą dėl elektroninės priežiūros;

pareikšti savo nuomonę teismui svarstant sprendimą dėl lygtinio paleidimo;

būti informuotas teisingumo ministrai priėmus sprendimą atleisti nuo bausmės prieš terminą.

Norėdamas pasinaudoti kuriomis nors iš šių teisių, turite užpildyti ir pasirašyti **nukentėjusiojo pareiškimo formą** ir ją pateikti bausmių vykdymo teismo arba Teisingumo rūmų tarnautojui.

Jums visada gali padėti arba atstovauti advokatas. Taip pat galite pagalbos paprašyti kurios nors iš pagalbos nukentėjusiesiems organizacijų, pavyzdžiui, ruošdamiesi dalyvauti teismo posėdyje.

Daugiau informacijos galite gauti iš Teisingumo rūmų, pagalbos ir paramos nukentėjusiesiems organizacijų arba advokato.

Bausmės vykdymo laikotarpiu ir vėliau galima pasinaudoti tarpininkavimu dėl žalos atlyginimo.

Papildoma informacija:

Įstatymas dėl bausmių vykdymo teismo steigimo, 2006 m. gegužės 17 d. priimtas Belgijos Parlamento ir galiojantis nuo 2006 m. rugpjūčio 31 d.

Pastabos:

1. Civilinis ieškovas:

Kaip civilinį ieškovą teisėjas jus gali užregistruoti bet kuriame proceso etape, net jei nepranešėte apie nusikaltimą policijai. Šis statusas suteikia jums tam tikrų papildomų teisių:

tapti bylos šalimi;
kalbėti teismo posėdyje;
pareikalauti kompensacijos teisme;
po teisiamojo posėdžio gauti išlaidų atlyginimą;
pasinaudoti teise į nemokamas vertėjo paslaugas vykstant procesui.

Taip pat galite pateikti pareiškimą ir įstoti į bylą, kurią jau iškėlė prokuroras. Tokia galimybė galite pasinaudoti per visą ikiteisminį tyrimą ir vykstant teismo procesui, tačiau nebegalite teismo sprendimą apskundus apeliacine tvarka. Jei už nusikaltimą gali būti skiriama griežtesnė bausmė nei aštuonios dienos laisvės atėmimo, bylą galite iškelti pateikdamas pareiškimą ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo pradėti teisminį tyrimą, tačiau jį užbaigus sprendimą, ar yra pakankamai įrodymų įtariamajam patraukti baudžiamojon atsakomybėn, priims teismo institucijos.

Jei pateiksite civilinį ieškinį, turėsite įrodyti reikalaujamą atlyginti žalą. Teismas įvertins jūsų civilinio ieškinio pagrįstumą ir jį priims arba atmes.

Jei esate civilinis ieškovas ir teisminis tyrimas nėra pabaigtas, vienerius metus nuo jo pradžios turite teisę iškelti bylą Apeliacinio teismo Kaltinimų kolegijoje. Tai suteikia jums netiesioginę teisę kontroliuoti tyrimo eigą.

2. Asizų teismas

Asizų teismas (kontaktinius duomenis rasite [olaudų](#) ir [prancūzų kalbomis](#)) veikia kiekvienoje iš dešimties Belgijos provincijų ir dešimtyje Briuselio teismų apylinkių. Jam teismingi visi nusikaltimai, už kuriuos baudžiama laisvės atėmimu ilgiau nei penkeriems metams, politiniai nusikaltimai, su spauda susiję nusikaltimai (išskyrus rasistinius ir ksenofobinius nusikaltimus) ir tarptautinės teisės draudžiami nusikaltimai, kaip antai: genocidas ir nusikaltimai žmoniškumui. Kitaip nei kiti teismai, kurių sudėtis yra nekintanti, asizų teismas sudaromas kiekvienai konkrečiai bylai. Jis susideda iš trijų profesionalių teisėjų ir dvylikos prisiekusiųjų. Teismui pirmininkauja apeliacinės instancijos teismo teisėjas, jam padeda du pirmosios instancijos teismų teisėjai. Prisiekusiuosius visada sudaro dvylika asmenų, kurie renkami iš teisę balsuoti rinkimuose turinčių piliečių. Prisiekusieji turi būti 28–65 metų raštingi asmenys. Bylos aplinkybes nagrinėja tik prisiekusieji, o bausmė skiriama kartu su teisėju. Nuosprendžiai neskundžiami, išskyrus skundimą kasacine tvarka Kasaciniame teisme.

Paskutinis naujinimas: 27/02/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([nl](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

4. PAGALBA IR PARAMA NUKENTĖJUSIESIEMS

Vietos ir federalinė policija

Federalinė valstybės teisingumo tarnyba

Finansinės pagalbos nukentėjusiesiems nuo tyčinių smurtinių nusikaltimų komisija

Bendrieji socialinės paramos centrai

Nereliginės pagalbos piliečiams tarnybos

Socialinis ir psichologinis centras

Pagalbos vaikams centrai

Vaikų SOS komandos

Pagalbos jaunimui tarnyba

Vietos ir federalinė policija

Vietos ir federalinė policija pavaldi Vidaus reikalų ministerijai. Vietos policija vykdo pagrindines policijos pareigas ir dirba vadovaudamasi bendruomenės policijos filosofija. Federalinė policija atsako už specialiąsias policijos užduotis.

Vietos ir federalinė policija:

mandagiai ir pagarbiai aptarnauja nukentėjusiuosius;

teikia nukentėjusiesiems nuo nusikaltimo praktinę pagalbą, informaciją ir nukreipia juos į atitinkamas tarnybas;

užtikrina, kad nukentėjusiųjų duotuose parodymuose būtų tinkamai užfiksuota jų tapatybė ir nurodyta, ar jie nori būti informuojami apie baudžiamojo proceso eigą;

susisiečia su nukentėjusiais tuoj po skundo pateikimo.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

E. paštas: ibznet@ibz.fgov.be.

Federalinė valstybės teisingumo tarnyba

Federalinėje valstybės teisingumo tarnyboje yra keletas departamentų ir komitetų, atsakingų už nukentėjusiųjų interesų apsaugą, įskaitant Generalinį teisės aktų, pagrindinių teisių ir laisvių direktoratą ir Generalinį teisės centrų direktoratą.

Generalinis teisės aktų, pagrindinių teisių ir laisvių direktoratas:

atlieka paruošiamąjį darbą ir rengia teisės aktų pasiūlymus;

konsultuoja teisingumo ministrą ir kitus dalyvius, ruošia atsakymus į Parlamento klausimus ir dalyvauja tarptautinėse derybose;

glaudžiai bendradarbiauja su kitais departamentais, pvz., Generaliniu teisės centrų direktoratu, ir išorės institucijomis.

Teisingumo centrų generalinis direktoratas:

administruoja 28 teisės centrus (*maisons de justice/justitiehuisen*), kurie priklauso Teisingumo ministerijos kompetencijai (Flandrijoje ir Valonijoje yra po 13 teisės centrų, Briuselyje – du: vienas kalbantiesiems prancūziškai ir vienas – olandiškai);

kiekviename teisės centre veikia nukentėjusiųjų priimamasis, kuriame dirba specialiai apmokyti darbuotojai.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

Federalinės valstybės teisingumo tarnybos interneto svetainė <https://justitie.belgium.be>.

Teisės centrų kontaktinius duomenis rasite [čia](#).

Finansinės pagalbos nukentėjusiesiems nuo tyčinių smurtinių nusikaltimų komisija

Finansinės paramos nukentėjusiesiems nuo tyčinių smurtinių nusikaltimų komisija (*Commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence/Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke geweldsdaden*) buvo įsteigta 1985 m. rugpjūčio 1 d. įstatymu. Ji atlieka svarbų vaidmenį teikiant valstybės finansinę pagalbą nuo smurtinių nusikaltimų nukentėjusiesiems asmenims.

Komisija:

teikia finansinę paramą nuo tyčinių smurtinių nusikaltimų nukentėjusiesiems asmenims ir kai kuriais atvejais jų šeimoms;
nustato tvarką, pagal kurią pagalba teikiama asmenims, nukentėjusiems nuo kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje padarytų nusikaltimų;
gali suteikti pagalbą net ir tuo atveju, jei užpuolikas yra nežinomas arba neveiksningas;
neteikia pagalbos nukentėjusiuo nuo nusikaltimų, padarytų dėl neatsargumo arba aplaidumo.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

Interneto svetainė: <https://justice.belgium.be/fr>

Bendrieji socialinės paramos centrai

Flandrijoje ir Briuselyje veikia 11 bendrųjų socialinės paramos centrų (*Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW)*), kurių kiekviename veikia nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų pagalbą teikiantys departamentai.

Centrai:

priklauso pagalbos įstaigai „Steunpunt Algemeen Welzijnswerk“ ir yra organizacijos „Victim Support Europe“ nariai;

į juos gali kreiptis visi asmenys su klausimais ir problemomis;

teikia pagalbos nukentėjusiesiems paslaugas Flandrijoje ir Briuselyje;

teikia psichologinę ir socialinę pagalbą nukentėjusiesiems ir jų šeimoms, nusižudžiusio asmens gyviems likusiems šeimos nariams, nukentėjusiesiems

katastrofose ir jų šeimoms, ir nukentėjusiesiems kelių eismo įvykiuose ir jų šeimoms;

teikia nukentėjusiesiems psichologinę ir socialinę, praktinę ir teisinę pagalbą.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

Interneto svetainė: <http://www.archipel.be/>.

Visų 25 CAW kontaktinius duomenis rasite [čia](#).

Nereliginės pagalbos piliečiams tarnybos

Valonijoje nereliginės pagalbos piliečiams tarnybos (*Services Laïques d'Aide aux Justiciables*) teikia pagalbą ne tik nukentėjusiesiems, bet ir, pvz., kaliniams ir buvusiesiems kaliniams.

Šios tarnybos:

skirstomos į penkis vietas skyrius (po vieną kiekvienoje Valonijos provincijoje);

finansuojama prancūziškai kalbančios bendruomenės;

teikia psichologinę, medicininę ir socialinę pagalbą laisvėje esantiems arba įkalintiems įtariamiesiems, nuteistiems asmenims, nukentėjusiesiems ir šių kategorijų asmenų šeimoms;

turi profesionalius darbuotojus, kurie dirba daugiašalėse grupėse.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

Interneto svetainė: <http://www.ulb.ac.be/>.

Vietos skyrių kontaktinius duomenis rasite [čia](#).

Socialinis ir psichologinis centras

Socialinis ir psichologinis centras (*Sozial-Psychologisches Zentrum (SPZ)*) yra vokiškai kalbančioje šalies dalyje veikianti organizacija, kuri teikia pagalbą nuo nusikaltimų nukentėjusiesiems asmenims.

Centras:

yra nevyriausybė organizacija, veikianti vokiškai kalbančioje Belgijos dalyje;

jo padaliniai veikia Sen Vite ir Eupene;

jame dirba įvairių sričių specialistų komanda, sudaryta iš psichologų, gydytojų, socialinių darbuotojų ir psichiatrų, kuri teikia individualią pagalbą visiems nuo nusikaltimų nukentėjusiesiems asmenims.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

Eupeno SPZ: info.eupen@spz.be.

Sen Vito SPZ: <http://www.ulb.ac.be/>.

Pagalbos vaikams centrai

Pagalbos vaikams centrai (*Vertrouwenscentra Kindermishandeling*) yra specializuoti Flandrijos valdžios institucijų įsteigti centrai, kurie, dirbdami specifinį darbą, siekia užtikrinti vaikų saugumą ir gerovę.

Centrai:

turi padalinius kiekvienoje Flandrijos provincijoje ir Briuselyje;

juose dirba iš įvairių sričių specialistų sudarytos komandos, kurios vykdo psichologines, švietimo ir socialines funkcijas;

teikia konsultacijas ir pagalbą tais atvejais, kai įtariamas netinkamas elgesys su vaikais;

teikia nemokamą pagalbą ir informaciją;

gali imtis veiksmų visais atvejais, kai vaikas nukentėjęs nuo aktyvaus ar pasyvaus fizinio ar psichologinio smurto arba lytinės prievartos;

priima anoniminius pranešimus apie bet kokio netinkamo elgesio su vaikais atvejus.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

Interneto svetainė: <http://www.kindinnood.org/>.

Kitus centrų kontaktinius duomenis rasite [čia](#).

Vaikų SOS komandos

Vaikų SOS komandų federacija (*Fédération des Équipes SOS-Enfants*) Valonijoje teikia specializuotą pagalbą nuo netinkamo elgesio nukentėjusiesiems vaikams.

Vaikų SOS komandos:

vykdo netinkamo elgesio su vaikais prevenciją ir sprendžia konkrečias problemas;

kompleksiškai įvertina vaiko padėtį ir jo aplinką;

teikia vaikams ir jų šeimoms medicininę, psichiatrinę, psichologinę ir socialinę pagalbą;

didina informuotumą apie netinkamo elgesio su vaikais atvejų sprendimą ir prevenciją.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

Interneto svetainė: <http://www.federationsosenfants.be/>.

Pagalbos jaunimui tarnyba

Pagalbos jaunimui tarnyba (*Jugendhilfedienst*— JHD) veikia vokiškai kalbančioje Belgijos dalyje ir teikia specializuotą pagalbą nuo nusikaltimų nukentėjusiems nepilnamečiams.

Tarnyba:

teikia konsultacijas ir pagalbą netinkamo elgesio su vaikais atvejais;

teikia pagalbą vaikams, paaugliams ir jų tėvams vokiškai kalbančioje Belgijos dalyje;

prireikus gali perduoti konkretų atvejį nagrinėti prokurorui arba nepilnamečių bylų teismui.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

Interneto svetainė: http://www.dglive.be/desktopdefault.aspx/tabid-300/537_read-3830/.

Paskutinis naujinimas: 27/02/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.